

könnyen gyúrható anyag át meg át van járva növényi gyökérrostok nyomai-
val és helyenkint igen apró csigák héjának töredékét is észleltem benne. Nem
lehetetlen, hogy a Harris-bazár helyén egykor süppedékes árterület volt, amely-
ben meggyűlt a víz. Ebből ülepedhetett le a növénynyomokat tartalmazó agya-
gos, márgás homok. Magas vízállásnál a Duna ismételen előtötte ezt a mély
területet és kavicsot hordott bele, amint ezt az egymás fölött föllépő vékony
kavicszalagok bizonyítják.

ALSÓ MEDITERRÁN RÉTEGEK KIBUKKANÁSA A FŐVÁROS VII. KERÜLETÉBEN, A TELEP-UTCÁBAN.

Írta: VENDL ALADÁR dr.¹

A főváros VII. kerületében, közel a zuglói villamos vasut végállomá-
sához, a Telep-utcában, fűgyűjtőcsatorna ásása alkalmából még a mult hóban
két vastag, alsó mediterránjellegű *Ostrea gingensis*. SCHLOTH. került a kir.
József műegyetem ásvány-földtani intézetébe. SCHAFARZIK FERENC tanár úr még
azon a napon kiküldött engem a csatornázás színhelyére, hogy ott az alsó
mediterrán jelenlétéről meggyőződjem.

Sajnos azonban, akkor már az ostreákat tartalmazó rétegeket nem talál-
tam feltárva. Mert a csatorna készítése azon a vonalon már annyira előre-
haladt, hogy a kiásott mély árkot — a csatorna lerakása után — már be is
tömték; tömedékül természetesen a kiásott anyagot használták fel. Csak köz-
vetlenül az újonnan épült községi iskola előtt volt akkor egy körülbelül 5·5 m
mély profil feltárva.

A legfelső réteg — közvetlenül az út testének kavicsolt rétege alatt —
humuszos homok, körülbelül 1·5 m vastagságban. Ez alatt körülbelül 4 méter
vastagságban *kavicsot* találtam, melyet két ízben — 50, illetőleg 70 cm vastag —
homokréteg szakított meg. E kavicsrétegek nem zsákos kifejlődésűek. A kavi-
csok anyaga legnagyobbbrészt *kvarc* és *kvarcit*; de van köztük: gránit, gránitos
gneisz, muszkovitgneisz, biotitgneisz, piroxénandezit, biotit-amfibolandezit, am-
fibolandezit, kvareporfir is. A kavics között levő homokrétegek szemecskéi
szögletesek, élesek. A felső homokréteg egy kis próbájában a kvarcon kívül
a következő ásványokat találtam: muszkovit, biotit, részben barna, részben
bronzsárga, részben zöldes árnyalatú lemezkékben; kevés chlorit, kalcit, mikro-
klin, orthoklasz, plagioklasz; aránylag sok zöld amfibol; barna amfibol. grá-
nát, hipersztén, disthen, staurolit, apatit, zirkon.

E kavics és homokrétegekben kőületet nem találni.

¹ Előadta a Magyarhoni Földtani Társulat 1910 november hó 16-án tartott
szakülésén.

Azok a rétegek, melyekből az ostreák előkerültek, a munkavezető s a munkások vallomása alapján, 7–7½ m mélyen voltak a felszíntől az épen most említett kavics és homok alatt, körülbelül az új iskola keleti sarka előtt. Az ostreák *kavicsos homokban* fordultak elő. E kavicsos homokréteg vizet tartalmazott s e vizes kavicsos homokból igen sok *Ostrea gingensis*, SCHLOTH.-példány és töredéket gyűjtöttek a munkások.

Sajnos más kövület ez alkalommal az ostreákon kívül nem került napfényre, úgy hogy csak az *Ostrea gingensis*, SCHLOTH.-ra kell támaszkodnunk.

Figyelembe véve azonban, hogy ez *Ostrea gingensis*, SCHLOTH. példányai itt igen nagy számban kavicsos homokban fordulnak elő, tehát hasonló körülmények közt, mint a főváros más alsó mediterrán lelőhelyén; továbbá, hogy ez ostreákon nagyobb koptatottság, görgetés nyoma nem látszik, tehát nem bemosott kövületek: el kell fogadni már ily csekély adat alapján is, hogy a Telep-utca altalajában — aránylag csekély mélységben — az alsó mediterrán rétegek megvannak.

Egyébként a Telep-utca csatornázása még nem készült el teljesen s a további ásások alkalmával minden bizonnyal több adat fog előkerülni.

A POLGÁRDI PLIOCÉN CSONTLELET.

(Előzetes jelentés.)

Irta: KORMOS TIVADAR dr.¹

(A 11—19. ábrával.)

Az 1909. év telén Lóczy LAJOS dr., a m. kir. Földtani Intézet igazgatója a fejrémegyei Polgárdiban jártakor az ujonnan megnyitott alsó uradalmi mészkőbányában ősemlősök csontmaradványaira bukkant. Minthogy a mutatóba elhozott csontok között több *hipparion*-fog is volt, amelyek pliocén-voltuk révén a leletet legnagyobb figyelmünkre érdemesítették, a m. kir. Földtani Intézet elhatározta, hogy Polgárdiban, a csontok előfordulása helyén, rendszeres kutatásokat végeztet. Miután az erre való engedelmet a bányák tulajdonosa: ΒΑΤΤΗΥΑΝΥ LAJOS gróf úr a legnagyobb készséggel és előzékenységgel megadta s támogatásáról biztosított, a kir. Földtani Intézet részéről nekem jutott a szerencse, hogy Polgárdiban próbaásatást végezzek. Evégből 1910 április hó 14-én a helyszínére utaztam. A Lóczytól megjelölt helyen már odaérkezésem napján több *hipparion*-, *rhinoceros*- és *sus*-fogat, nemkülönben két szép *gazella*-állkapcsot találtam s ezek a leletek arra indítottak, hogy tíz napot töltsék megfeszített gyűjtő és preparáló munka közt Polgárdiban.

¹ Előadta a Magyarhoni Földtani Társulat 1910 december hó 14-én tartott szakülésén.